

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ДП «АРТЕМСІЛЬ»

«__»_____2019 р. №__

Методика оцінювання фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання та ризику, пов'язаного з укладанням угод з ними

ДП «АРТЕМСІЛЬ» співпрацює з багатьма суб'єктами господарювання і керівництву необхідно визначити ступінь ризику, який пов'язаний із укладанням угоди, відповісти на питання про вигоду співробітництва, знизити ризики невиконання контрагентами своїх зобов'язань.

Перевірка потенційного контрагента - це загальна ділова практика, яка дозволяє передбачити і знизити комерційний ризик. Факт проведення перевірки та матеріали, отримані в ході її, можуть послужити доказом належної обачності.

Ділова репутація суб'єкта господарювання, його фінансово-матеріальне забезпечення та сумлінність є ключовими векторами у процесі прийняття рішення про співробітництво.

До кожного суб'єкта господарювання пред'являють ключову вимогу – вчасне виконання своїх зобов'язань:

- Контрагенти-покупці (ім підприємство продає товар або продукцію), виконують зобов'язання оплатою товарів або продукції.
- Контрагенти-продавці – які виступають постачальниками сировини, матеріалів, робіт, послуг та інших активів повинні своєчасно постачати якісну продукцію, щоб не перервати виробничий процес.
- Інші контрагенти, відносини з яким базуються на купівлі-продажу товарів, сюди прийнято включати державні установи та фінансові організації.

В світовій практиці виділяють декілька груп ризиків, актуальних для компаній, які співпрацюють з неперевіреними суб'єктами господарювання. Проведення аналізу суб'єкта господарювання дозволить значно знизити небезпеку та підвищити шанси підприємства на успішну діяльність.

1. Законодавчі ризики

Фінансове становище підприємства безпосередньо пов'язане з особливостями податкової звітності. Якщо суб'єкт господарювання буде визнаний недобросовісним, платник податків зіткнеться з донарахуванням податкових зобов'язань, штрафів, пені за податками на прибуток, ПДВ тощо.

2. Фінансові ризики

Частіше всього фінансовий аналіз проводять заради підтвердження фінансової спроможності підприємства, щоб переконатися, що товари або послуги будуть своєчасно надані, оплата за продукцію отримана.

Оцінка фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання

Перевірку фінансового стану суб'єкта господарювання рекомендовано проводити перед угодою з новими партнерами, що передбачають повну або часткову передплату, згідно Положення про порядок ведення реєстру суб'єктів господарювання угоди з якими є алеаторними.

Існує перелік певних коефіцієнтів, розраховувати які можна зробити висновки щодо фінансово-економічного стану тієї чи іншої компанії. Базою для розрахунків є звітність підприємств, зокрема Форма-1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) та Форма-2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Форма 1-ПВ (за наявністю). Спираючись на отримані дані розраховуються наступні коефіцієнти:

1. Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт покриття) – показує скільки грошових одиниць поточних (оборотних) активів підприємства припадає на одну грошову одиницю поточних зобов'язань. Нормативне значення > 1.

$$K_{п.л.} = \frac{\Phi \text{ №1 "Оборотні активи" + "Необоротні активи, утримані для продажу"}}{\Phi \text{ №1 Поточні зобов'язання і забезпечення + "Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу"}}$$

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття) – показує скільки одиниць високоліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів. Він характеризує очікувану платоспроможність підприємства за період, що дорівнює середній тривалості одного обороту дебіторської заборгованості. Нормативне значення 1-2 і вище. Економічно обґрунтоване – 0,5-2.

$$K_{ш.л.} = \frac{\Phi \text{ №1 "Оборотні активи" - "Запаси"}}{\Phi \text{ №1 Поточні зобов'язання і забезпечення + "Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу"}}$$

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (коефіцієнт платоспроможності) – відображає покриття поточних зобов'язань найбільш ліквідними активами. Він показує яка частина короткострокових позикових зобов'язань може бути при необхідності погашена негайно. Нормативне значення 0,2-0,35. Можливе 0,1-0,2.

$$K_{a.l.} = \frac{\text{Ф№1 "Грошові кошти та їх еквіваленти"}}{\text{Ф№1 Поточні зобов'язання і забезпечення} + \text{"Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу"}}$$

4. Коефіцієнт фінансової стійкості (коефіцієнт фінансування) – показує чи досить у підприємства власних та прів'язаних до них коштів для покриття зобов'язань, тобто, скільки гривень власних коштів припадає на кожну гривню позикових. Нормативне значення ≥ 1 . Можливе економічно обґрунтоване 0,7-0,9.

$$K_{\phi.c.} = \frac{\text{Ф№1 Власний капітал} + \text{"Довгострокові зобов'язання і забезпечення"}}{\text{Ф№1 Поточні зобов'язання і забезпечення} + \text{"Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу"}}$$

5. Коефіцієнт фінансової автономії (коефіцієнт концентрації власного капіталу) – відображає частку власного капіталу підприємства в загальній сумі активів, авансованих для здійснення статутної діяльності. Нормативне значення $\geq 0,5$.

$$K_{\phi.a.} = \frac{\text{Ф№1 "Власний капітал"}}{\text{Ф№1 "Підсумок Балансу"}}$$

6. Рентабельність сукупного капіталу - коефіцієнт показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для одержання прибутку, тобто який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи. Нормативне значення $> 0,1$.

$$P_{c.k.} = \frac{\text{Ф№2 Чистий прибуток}}{\text{Ф№1 "Підсумок Балансу"}}$$

7.Рентабельність діяльності дозволяє оцінити ефективність господарської діяльності підприємства. Має прагнути до зростання.

$$Pa(i) = \frac{\text{Ф№2 Чистий прибуток}}{\text{Ф№2 "Чистий дохід від реалізації продукції"}}$$

Розрахувавши наведений перелік коефіцієнтів та зіставивши отримані дані з нормативними значеннями, можна зробити оперативні висновки про фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання.

За результатами розрахунків кожному отриманому значенню коефіцієнта присвоюється відповідний бал.

Для отримання висновку про стійкий фінансово-економічний стан за результатами розрахунків суб'єкт господарювання повинен отримати 3 та більше балів.

Критерії оцінювання фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання наведено у Додатку 1.

Оцінка контрагента щодо визначення ризику, який пов'язаний із укладанням угоди та ризику невиконання контрагентом своїх зобов'язань

При перевірці потенційного контрагента необхідно визначити наявність ризику, який пов'язаний із укладанням угоди та ризику невиконання контрагентом своїх зобов'язань.

Для цього треба перевірити критерії ризику у відкритих джерелах Internet (наведені у Додатку 2):

- usr.minjust.gov.ua;
- arbitr.gov.ua;
- tax.gov.ua,

та документи, що надаються ініціатором укладання угоди.

Якщо хоча б один з наведених в таблиці критеріїв наявний, то ризик, що пов'язаний із укладанням угоди та ризик невиконання контрагентом своїх зобов'язань – **високий**.

**Критерії оцінювання фінансово-економічного стану
суб'єктів господарювання**

№ з/п	Найменування коефіцієнту	Нормативне значення	Бал
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	> 1	0,5
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5 — 2 і вище	1
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1— 0,35 і вище	0,5
4	Коефіцієнт фінансової стійкості	$> 0,7$	1
5	Коефіцієнт фінансової автономії	$\geq 0,5$	1
6	Рентабельність сукупного капіталу	$> 0,1$	0,5
7	Рентабельність діяльності	прагне до зростання	0,5

Висновок згідно результату розрахунків:

0 – 2,5 балів	Нестійке фінансово-економічне положення контрагента
3 і вище	Стійке фінансово-економічне положення контрагента

Оцінка контрагента щодо визначення ризику, який пов'язаний із укладанням угоди та ризику невиконання контрагентом своїх зобов'язань

№ з/п	Критерії ризику
1	Відсутність інформації про державну реєстрацію контрагента в ЄДРПОУ
2	Відсутність інформації про місце знаходження контрагента
3	Відсутність контактної інформації контрагента (номер телефона)
4	Наявність рішень про ліквідацію контрагента
5	Наявність рішень про виключення контрагента з ЄДРПОУ як недіючої юридичної особи
6	Відсутність документального підтвердження повноважень керівника компанії-контрагента (його представника), копій документа, що засвідчує його особу
7	Наявність публікацій оголошень про банкрутство контрагента
8	Наявність податкової заборгованості за даними ДФС
9	Наявність інформації про анулювання свідоцтва ПДВ за рішенням контролюючого органу